

1.4 АНТИЧНІСТЬ. ДАВНЬОРИМСЬКИЙ СТИЛЬ

Період - 8 ст. до н.е. - 5 ст. н.е. включає періоди Рим Республіка і Рим Імперія.

Давньогрецьке і давньоримське зодчество складають два послідовних етапи розвитку античної архітектури. При наявності ряду об'єднуючих ознак між ними спостерігається і цілий ряд розходжень. Вони виникають, крім соціально-політичних факторів, з відмінності в масштабах будівництва, використання в Греції і Римі своїх особливих будівельних матеріалів і специфічних конструкцій. Загальними є деякі композиційні прийоми і принципи об'ємного рішення і декоративно-пластичні засоби.

Інтер'єри багатьох римських житлових будинків — прикладом служать будинки Помпеї - оформлялися розписами. Фрески покривали стіни атріумів, таблініумов і перистилів. Розписи здійснювалися фарбами, до складу яких вводився віск, з наступним їхнім поліруванням. Фрески вкривали всю поверхню стіни. Остання поділялася ліпними тягами на цокольну частину. У горизонтальному напрямку основне поле стіни також розсікалося на ділянки, що розмежувалися нерідко колонками.

Виділяються звичайно чотири стилі римських (їх нерідко називають цомнейскими) розписів. Перший - інкрустаційний — будувався на наслідуванні засобами живопису мармуровому облицюванню з червонуватих, жовтуватих, зеленуватих і білих блоків. Цей стиль існував до I століття до і. э. Його перемінив іншої — перспективний, зміст якого — ілюзорними засобами створювати систему членування стін, причому основні поля заповнювалися великими картинами з зображеннями портиків, монументів, храмів, пейзажних видів. Розписи зорозширювали простір приміщень. Загальна колористична гама розписів визначалася теракотово-червоними тонами.

У кінці I століття до н.е. другий стиль змінюється третім — канде-ляберним, що будувався на принципі підкреслення поверхні стіни, але з декорацією у виді тонко намальованих орнаментальних мотивів із зображеннями колон, що нагадують канделябри, гірлянд, трельяжів. У центрі окремих ділянок стін містилися невеликі панно міфологічного змісту. У третій чверті I століття н.е. до

79 року н.е., аж до руйнування Помпеї, існував четвертий стиль - «перспективно-орнаментальний», що відрізнявся ускладненістю мальовничих композицій, сполученням різних планів і перспективних точок зору.

У багатьох монументальних спорудженнях Рима прикрашалися зводи — найчастіше кесонами квадратної, восьмигранної, ромбовидної або круглої форми з розетками в центрі. Кесони у великих спорудженнях виконувалися засобами основної цегляно-бетонної конструкції, а в невеликих — у вигляді декорації.

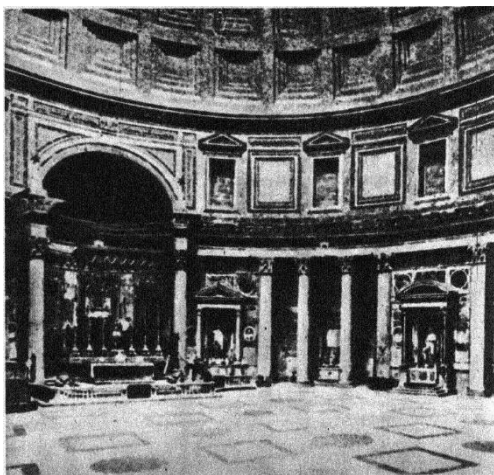

Малюнок 1.4.1 – Терми Каракалли в Римі

Широко застосовувалися для декорування приміщень мозаїки. З них набиралися підлоги, причому іноді створювалися великі і дуже декоративні композиції тематичного змісту (прикладом можуть служити терми – Малюнок 1.2.3).

В палацах, васильках, термах оформлення виконувалося не розписами, а сполученням білого й поліхромного мармурів; в убранстві застосовувалася також позолочена бронза (Рисунок 1.4.2). Велику роль грала монументальна скульптура.

Малюнок 1.4.2 – Пантеон у Римі. Внутрішнє оздоблення.

Меблі в римських будинках мала по своїх формах прямий зв'язок із грецької й елліністичної. Матеріали були ті ж — дерево, бронза й мармур. На відміну від грецьких меблів, римські були більш різноманітними, складними за формою, більш насиченої декоративним оформленням. Дерев'яні меблі з кедр, туї, оливи, клена, ясена нерідко прикрашалися різьбленням, інкрустацією з дерева, фаянсу, черепахи, слонової кістки, металів.

У кріслах і столах іноді робилися замість звичайних ніжок суцільні боковини, що оформлялися волютообразними формами, лапами звірів або зображеннями грифонів. Поширені були, так само як у Греції, як прямокутні, так і круглі столи на трьох ніжках. Пізніше з'являється столик на одній ніжці. Специфічно римськими були складні стільці. Ліжко особливо походило на грецькі, на них не тільки спали, але і лежали під час трапези. Пізніше вводяться шафи — із полками, що увінчуються трикутними фронтонами.

У побуті римляне широко користувалися різного роду канделябрами, триніжками, світильниками. Усі ці предмети меблювання зробили пізніше, в епоху Відродження й особливо в період класицизму, величезний вплив на формування художнього стилю.

Малюнок 1.4.3 – Використання кесонної стелі, освітлення приміщення

В інтер'єри житлових будинків вводилися яскраві декоративні драпіровки і занавеси, зокрема, над ліжками, і покривала, якими останні застелялися. Для цього використовувалися різні багаті тканини, зокрема східного походження. Один із древніх письменників застосовує для опису цих тканин різні епітети — «блискучі», «багаті», «пурпурні», «темно-зелені», «заткані золотом» і інші.

Орнамент Древнього Рима генетично зв'язаний із грецьким. Римляни в період імперії широко запозичали зразки грецького мистецтва, у безлічі вивозили з Греції скульптури, навіть частини архітектурних споруджень, предмети меблювання й побуту.

Хоча Древню Грецію і Рим часто поєднують таким терміном, як "античність", стилі їх досить сильно відрізняються. Наприклад, для римського інтер'єра завжди було характерне прагнення до пишності, парадності і багатству. При цьому основною задачею залишалося зробити будинок максимально зручним для проживання і красивим для сприйняття. Причому естетика і функціональність знаходилися в строгій гармонії один з одним у відмінність, скажемо, від

сьогоднішнього інтер'єра, що найчастіше буває дуже стильним, але абсолютно непридатним для життя. Римський стиль мав на увазі деяку брутальність. Приватний будинок повинний був служити захистом від вторгнень, тому зовнішні стіни в ньому були переважно глухими, без єдиного вікна. Вільна фантазія архітектора в повному обсязі виявлялася усередині так названого римського дворику. Настінний фресковий розпис, різні мозаїки, скульптурні статуї фонтани, квітники - усе це було обов'язковими елементами інтер'єра. У якості покриття підлоги використовується природний камінь або його імітація. Римляне шкіри і шкіри не тільки стелили під ноги, а оббивали ними і стіни. Улюбленими мотивами для прикраси меблів вважалися зображення звіриних лап, голови якої-небудь тварини або хижого птаха. Усе разом виявляло собою обстановку найвищою мірою витончену, вишукану й у той же час величну.

Таким чином, римський період в історії можна охарактеризувати дуже високим рівнем *інженерного будівництва*, що римляне приносили і на завойовані території - дороги, мости через ріки, система водопостачання (зв'язана з акведуками), система опалення (тепла і гаряча вода), каналізація.

Уперше з'являється бетон - змішана з вапном і щебенем вулканічна маса.

В архітектурі - з'являється арка і купол, що принципово змінили погляд на будівництво. Давньогрецький ордер використовується як декор.

Тріумфальна арка прикрашається скульптурою, ордером і написами.

Тріумфальна колона - по спіралі йде зображення, нагорі скульптура.

Базиліка - будівля з каменю і дерева.

Аркада - ряд арок.

Кесони - на стелі розбиття на осередки, поглиблення з квадратів для збільшення простору.

Пам'ятники: Колізей - амфітеатр для гладіаторських боїв, Пантеон - храм усіх богів.

У скульптурі - кінний пам'ятник, скульптурний портрет (у будинку зберігалися маски всіх родичів).

Стилізація..

Матеріал - мармур, камінь, бетон.

У римських інтер'єрах на *підлогах* кольорова мозаїка з каменів, на стінах мозаїка або фреска, що імітують розширення простору.

Освітлення - через двері або світлове вікно.

Арки.

Меблі - плетені крісла з напівкруглою спинкою, форма стільця і ліжка схожі на давньогрецьку, мармурові крісла (круглі підстави), столи - з "левиними" ніжками і круглою стільницею або кам'яною плитою з рельєфними бічними стійками.

Архітектура Древньої Греції й архітектура Древнього Рима з їх монументальними спорудженнями, настільки різними композиційно й пластично, стали міцною підставою для наступного розвитку світової архітектури. Незважаючи на всю специфіку стилістичних форм і мотивів, ордерний початок і багато декоративних елементів античності, часом нерідко в сильно зміненому виді, були сприйняті зодчими ряду наступних епох. В опосередкованому вигляді вплив Рима передався через Візантію на Схід. У Європі ж у середні століття його спадщина була віддана забуттю, але через тисячоріччя знову звернула на себе загальну увагу і багато в чому визначила новий розквіт архітектури, але в інших композиційних формах (Відродження і класицизм).